

La Recerca Musical en l'Entorn Urbà Contemporani

Codi: 40829

Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4312637 Musicologia, Educació Musical i Interpretació de la Música Antiga	OT	0	0

Professor/a de contacte

Nom: Francesc D Assi Cortes Mir

Correu electrònic: Francesc.Cortes@uab.cat

Altres indicacions sobre les llengües

castellà, anglès, francès, italià

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

César Calmell Piguillem

Xavier Daufí i Rodergas

Equip docent extern a la UAB

Enric Riu

Oriol Pérez Treviño

Prerequisits

És recomanable que els estudiants posseeixin uns nivells acceptables d'anàlisi musical.

Seria desitjable que, en el decurs del mòdul, es completés la formació dels estudiants en pensament contemporani, especialment per que fa a l'estètica, els llenguatges artístics i els grans moviments sociopolítics.

Objectius

- Comparar els procediments metodològics desenvolupats en les tres darreres dècades, en l'estudi de la complexa activitat musical de les societats contemporànies i, especialment, en els entorns urbans.
- Dominar metodologies d'anàlisi historiogràfic i musicològics a l'estudi de les músiques urbanes.
- Relacionar els sistemes musicals contemporanis amb els seus respectius contextos de producció i recepció.
- Descobrir els mecanismes que regeixen les relacions entre els diferents llenguatges artístics de l'època contemporània.

- Dominar els mecanismes d'acció i manipulació social sobre la música, especialment en els fenòmens de conflictes socials.
- Conèixer els sistemes de producció musical en el món líric.
- Comprendre les interrelacions que s'estableixen entre el llenguatge musical i els altres llenguatges artístics i literaris en la creació lírica del món contemporani.

Competències

- Analitzar els diferents contextos (socials, econòmics, històrics, artístics) que intervenen en la professió musical per desenvolupar adequadament les tasques de recerca.
- Analitzar les músiques segons àrees culturals i segons els contextos socials en què es manifesten i es desenvolupen per aplicar-ho a la recerca i als projectes interpretatius.
- Aplicar la capacitat crítica en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.
- Distingir i aplicar les diferents metodologies de la recerca musicològica i de la recerca en educació musical orientades als projectes de recerca.
- Plantejar propostes innovadores en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.

Resultats d'aprenentatge

1. Adaptar els resultats de l'anàlisi contextual de l'estudi de l'entorn urbà contemporani, que comprèn les diferents realitats socials
2. Aplicar la capacitat crítica en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.
3. Aplicar les metodologies de recerca anteriors a cada tipus de projecte de recerca musical en l'entorn urbà contemporani
4. Comparar els procediments metodològics desenvolupats en les tres últimes dècades en l'estudi de la complexa activitat musical de les societats contemporànies i, especialment, en els entorns urbans
5. Discernir les característiques distintives de les diverses cultures musicals de l'entorn urbà contemporani
6. Dominar eines d'anàlisi historiogràfica adaptades a l'estudi de les músiques urbanes
7. Plantejar propostes innovadores en projectes de recerca musicològica i en projectes interpretatius.
8. Relacionar els sistemes musicals contemporanis amb els seus respectius contextos de producció i recepció

Continguts

1. La musicologia, Contemporaneïtat i Humanitats Digitals

- 1.1. "Els mètodes pluridisciplinars a les anàlisi musicals de la contemporaneïtat".
- 1.2. "Les relacions entre la música, la literatura i les arts dins un context històric: metodologia general a seguir al mòdul".
- 1.3. "Un exemple de correspondències entre la literatura i la música en la irrupció del jo contemporani: Diderot versus Rameau".
- 1.4. "Incidència de la literatura i la filosofia en el romanticisme musical".
- 1.5. "La influència de Wagner i del concepte de Gesamtkunstwerk en la literatura i les arts plàstiques fins a començaments del segle XX".
- 1.6. Què són les Humanitats Digitals? Exemples d'aplicació a la musicologia dels nostres dies.
- 1.7. Les edicions musicals: una eina, un mètode o una art?
- 1.8. Audiobranding: un espai d'actualitat.

2. L'anàlisi musical aplicat als repertoris lírics i vocals del segle XIX-XXI

2.1. Aplicacions de l'anàlisi musical a partir de la imatge gràfica: el cas Granados.

2.2. Tècniques d'anàlisi vinculades a l'espai operístic.

2.3. L'oratori als segles XIX i XXI: la representació sense l'espai escènic.

2.4. La vinculació de la recerca amb la divulgació musical avui en dia.

2.5. Musicologia i premsa: la divulgació al servei de la recerca, la recerca al servei de la divulgació.

2.6. Música i política: el cas de la música al III Reich.

Metodologia

Es centrarà en tres elements:

a) la relació entre diferents llenguatges artístics

b) el paper de la música en els gèneres musicals participatius (ball, music hall, sarsuela, opereta, revista musical)

c) la transferència de la recerca a la societat.

Algunes de les sessions tindran lloc a partir de l'estudi de casos, en arxius musicals de Barcelona (SGAE, Biblioteca de Catalunya).

El mòdul té oberta una aula Moodle, on es publicarà el calendari d'activitats, i els materials pedagògics.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Pràctiques d'Anàlisi Musical	14	0,56	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Sessions de classe magistral	38	1,52	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Exposicions de cas, en arxius	14	0,56	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Pràctiques al voltant de la transferència	8	0,32	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Seminaris de doctorands	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Sessions de Tutoria	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Estudi de Patrimoni musical	16	0,64	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Lectures de textos	18	0,72	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Treballs d'anàlisi musicals i de texts	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Avaluació

Es proposen tres evidències:

a) redacció d'un breu treball sobre una obra musical relacionada amb altres llenguatges artístics.

b) realització d'una anàlisi musical, sobre la mateixa partitura treballada abans.

c) realització d'un resum argumental

Termini: Es publicitarà a l'espai Moodle.

Procediment de Revisió: No es reavaluarà el treball que no hagi estat lliurat dins del termini establert. Per a poder-se reavaluar un treball, i recuperar qualificació, serà necessari haver fet un seguiment als seminaris. Es podran repetir els treballs suspesos com a reavaluació. Per a superar el Mòdul cal haver aprovat les tres evidències. No presentar algun dels treballs significarà que l'estudiant es consideri "no evaluable".

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Realització d'un resum argumental	30%	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Treball analític	30 %	17	0,68	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Treball d'una obra musical relacionada amb un altre llenguatge artístic	40%	17	0,68	1, 3, 4, 5, 6, 8

Bibliografia

Bibliografia sobre Anàlisi Musical

- AIELLO, Rita (ed) *Musical Perceptions*. New York, Oxford University Press, 1994.
- BARTEL, Dietrich. *Musica poetica. Musical-rhetorical figures in german baroque music*. Nebraska, University of Nebraska Press, 1997.
- CITRON, M. *Gender and the Musical Canon*. Cambridge, Cambridge University Press, 1993.
- COOK, Nicholas. *A guide to musical analysis*. London, ed. Dent & Sons Ltd., 1992.
- GUT, Serge. "Plaidoyer pour une utilisation pondérée des principes riemanniens d'analyse tonale", a *Analyse musicale*, 30, 1993.
- MOLINO, JEAN. "Analyser", a *Analyse Musicale* n° 16, 1989, pp. 11-14.
- MONELLE, Raymond. *The Sense of Music. Semiotic Essays*, Princeton & Oxford, Princeton University Press, 2000.
- POPLE, Anthony. *Theory, Analysis and Meaning in Music*. Lancaster University, 1994.
- SALZER, Felix. *Structural Hearing*. New York, Dover, 1961. (*Audición estructural*. Barcelona, Labor, 1990).
- SOBRINO, Ramón. «Análisis musical. De las metodologías del análisis al análisis de las metodologías». *Revista de Musicología*, Vol. XXVIII n° 1 (2005), pp. 667-696.

- STOÏANOVA, Ivanka. *Manuel d'analyse musicale*. Paris, Minerve, 1996.
- TARASTI, Eero. *A Theory of Musical Semiotics*. Bloomington, Indiana University Press, 1994.

Bibliografia bàsica sobre repertori líric hispànic

- ALVAREZ CAÑIBANO, Antonio. "Teatros y Música escénica. Del antiguo régimen al estado burgués", a *La música española en el siglo XIX*. Oviedo, Universidad de Oviedo, 1995.
- AVIÑO, Xosé. *La música i el modernisme*. Barcelona, Curial, 1985.
- CLARCK, Aaron. *Isaac Albéniz: A Guide to Research*. New York, Garland, 1998.
- BARCE, Ramón. "La ópera y la zarzuela en el siglo XIX", a *Actas del Congreso Internacional "España en la Música de Occidente"*. Madrid, INAEM, 1987.
- BARRERA MARAVER, Antonio. *Crónicas del género chico y de un Madrid divertido*. Madrid, Avapiés, 1983.
- BARCE, Ramón. "El sainete lírico (1880-1915)", a *La música española en el siglo XIX*. Oviedo, Universidad de Oviedo, 1995.
- CASARES RODICIO, Emilio. *Francisco Asenjo Barbieri*. Madrid, Ediciones del ICCMU, 1994.
- CASARES RODICIO, Emilio (ed). *Diccionario de la Zarzuela. España e Hispanoamérica*, 2 vols. Madrid, ICCMU, 2003-2004.
- CORTÈS i MIR, Francesc. "La zarzuela en Cataluña y la zarzuela en catalán", a *Cuadernos de Música Iberoamericana*, II-III, Madrid, CIMUS, 1997.
- CORTÈS I MIR, Francesc. "La quadratura del cechio: questioni metodologiche nelle edizioni di opere liriche in Spagna, e la ricenzone nella stampa", a COTTICEELI, F.; PUGIONI, R. *Filologia, Teatro, Spettacolo. Dai Greci alla contemporaneità*. Milano, Franco Angeli, 2017.
- CORTIZO, Ma. Encina. "La zarzuela del siglo XIX. Estado de la cuestión (1832-1856)", a *La música española en el siglo XIX*. Oviedo, Universidad de Oviedo, 1995.
- CORTIZO, Ma. Encina. *Emilio Arrieta*. Madrid, Ediciones del ICCMU, 1998.
- CURET, Francesc. *Història del teatre català*. Barcelona, Aedos, 1967.
- HESS, Carol. *Enrique Granados: a bio-bibliography*. New York, Greenwood Press, 1991.
- IBERNI, Luís G. *Ruperto Chapí*. Madrid, Ediciones del ICCMU, 1995.
- RADOMSKI, James. *Manuel García (1775-1832). Maestro del bel canto y compositor*. Madrid, Ediciones del ICCMU, 2002
- SANCHEZ, Víctor. *Tomás Bretón. Un música de la Restauración*. Madrid, Ediciones del ICCMU, 2002.

Enllaços web

- Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques (Institut del Teatre, Barcelona). <http://www.cdmae.cat>
- Museo Nacional del Teatro (Almagro). <http://museoteatro.mcu.es>
- Centro de Documentación de Música y Danza (INAEM): <http://musicadanza.es>
- Arxiu Històric de la Societat del Gran Teatre del Liceu: <http://www.bib.uab.cat/human/arxiusocietatliceu/publiques/indexcat.php>

- Portal digital anglès sobre la "zarzuela": <http://www.zarzuela.net>
- **Diccionario de cantantes líricos hispano:** <http://www.liricahispana.com>

- **Encyclopédie multimédia de la comédie musicale et théâtrale en France:**
<http://comedie-musicale.jgana.fr>

Bibliografia sobre Música i conflicte social

- Álvarez Junco, José. *Mater Dolorosa. La idea de España en el siglo XIX*. Madrid: Taurus, 2001.
- Blasco Ibáñez, Vicente. *Historia de la Revolución Española (Desde la Guerra de la Independencia a la Restauración en Sagunto) 1808-1874*. Barcelona: La Enciclopedia Democrática, 1890.
- Cecchetto, Céline; Prat, Michel. *La chanson politique en Europe*. Bourdeaux: Eidôlon, Presses universitaires de Bordeaux, 2008.
- Cortès, Francesc; Esteve, Josep-Joaquim. *Músicas en tiempos de guerra. Cancionero (1503-1939)*. Bellaterra, Servei de Publicacions de la UAB, 2012.
- Fernández de Latorre, Ricardo. *Historia de la música militar de España*. Madrid: Ministerio de Defensa, 1999.
- Gil Muñoz, Carlos. *Cancionero popular de quintos y soldados*. Madrid: Ministerio de Defensa.
- Hobsbawm, Eric J.; Ranger, Terence. *The invention of tradition*. Cambridge: Press Syndicate of the University of Cambridge, 1983.
- Molino, Jean. "Les métamorphoses de l'Europe culturelle", en *Esprit*, juillet, 2000, p. 84-110.
- Ossa Martínez, Marco Antonio de la. *La música en la Guerra Civil española*. Cuenca: Sedem-Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 2011.
- Preston, Paul. *La Guerra Civil espanyola*. Barcelona: editorial Base, 2007.
- Sorce Keller, Marcello. "Réexamen de la notion d'identité", en Nattiez, Jean-Jacques. *Musiques. Une encyclopédie pour le XXe siècle*. vol V. Paris: Actes Sud, 2007, p. 1127-1153.

Bibliografia sobre altres arts escèniques

- Albertí, Xavier; Molner, Eduard (eds). *El Paral·lel (1894-1939)*. Barcelona, CCCB, 2012.
- Arblaster, A. *Viva la liberta! Politics on Opera*. London, Verso, 1997.
- Basso, A. (ed). *Musica in scena*. 6 vols Torino, UTET, 1995-97.
- Berg, Alban. "The problem of opera", *Classic essays on twentieth-century music: A continuing symposium*. New York, Schirmer, 1996.
- Drew, David. "Brecht versus Opera", a *Score*, nº 23, 1958.
- Everett, William A.; Laird, Paul R. *The Cambridge companion to the musical*. Cambridge, Cambridge University Press, 2002.
- Fearn, R. *Italian opera since 1945*. Routledge, 1995.
- Kerman, J. *Opera as Drama*. New York, Knopf, 1956 [reed. Renovada a University of California Press, 1988].
- Merlin, C. *Opéra et mise en scène*. Paris, Editions Premières Loges, 2007.
- Salaün, Serge. *El cuplé (1900-1936)*. Madrid, Espasa-Calpe, 1990.

Bibliografia sobre l'Oratori

- Alaleona, Domenico. *Storia dell'oratorio in Italia*. Milano: Bocca, 1945
- Bonastre, Francesc. «L'oratori a Barcelona en el primer terç del segle XIX». *Anuario Musical*, núm. 48 (1993): 207-16
- Carreras Bulbena, José Rafael. *El oratorio musical desde su origen hasta nuestros días*. Barcelona: Tip. L'Avenç, 1906
- Daufí, Xavier. «Carreras i Bulbena i el naixement de l'oratori a Catalunya» *Recerca Musicològica*, XVII-XVIII, (2007-2008): 153-79
- Smither, Howard E. *A History of the Oratorio*. Vol I, *The Oratorio in the Baroque Era: Italy, Vienna, Paris*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1987
- Smither, Howard E. *A History of the Oratorio*. Vol. II, *The Oratorio in the Baroque Era: Protestant Countries*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1988
- Smither, Howard E. *A History of the Oratorio*. Vol III, *The Oratorio in the Classical Era*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1987
- Smither, Howard E. *A History of the Oratorio*. Vol. IV, *The Oratorio in the Nineteenth and Twentieth Centuries*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 2000